

**College van Gedeputeerde Staten
statenbrief**

Aan Provinciale Staten

DATUM	11/02/21	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	SLO	COMMISSIE	Commissie RGW
STELLER	Conny Raijmaekers	TELEFOONNUMMER	06-31979630
NUMMER	8234922C	PORTEFEUILLEHOUDER	Van Essen

Onderwerp Statenbrief:

Integraal Ruimtelijk Perspectief Regio U16

Voorgestelde behandeling:

Ter informatie

Geachte dames en heren,

Essentie/ samenvatting

De regio U16 heeft in de afgelopen periode het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) opgesteld. Het IRP bevat de visie van de regio U16 op een toekomstbestendige, duurzame, gezonde groei van de regio met een aantrekkelijke leefomgeving. Het IRP is het eigen, gezamenlijk toekomstperspectief van de regio U16 en de 16 samenwerkende gemeenten. Het IRP heeft samenhang met de Omgevingsvisie provincie Utrecht (OpU) en met het Programma U Ned (ontwikkelperspectief Utrecht Nabij). Het IRP is ter instemming aangeboden aan de Gemeenteraden van de 16 gemeenten als gezamenlijk perspectief voor de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen van de regio Utrecht tot 2040. Wij hebben het IRP ter informatie ontvangen en stellen graag ook uw Staten in staat om er kennis van te nemen. U treft het IRP aan als bijlage 1 bij deze statenbrief.

Inleiding

Het IRP van de regio U16 is van belang voor de provincie Utrecht, omdat het samenhang heeft met de Omgevingsvisie provincie Utrecht (OpU) en met het Programma U Ned waarin de provincie één van de partners is. De provincie heeft ambtelijk en bestuurlijk dan ook adviserend meegedacht in het totstandkomingsproces van het IRP, zonder partner te worden in de besluitvorming. Besluitvorming ligt bij de 16 gemeenten zelf. De provincie is hier niet aan gebonden. Het toekomstbeeld van de regio vanuit de provincie staat in de Omgevingsvisie.

Wij hebben de regio U16 mondeling gecomplimenteerd voor het IRP en het proces er naar toe; complimenten voor de inhoudelijke rijkdom, ontwerpend onderzoekende benadering en grafische vormgeving van het document. En complimenten voor de wijze van samenwerken. Er is in algemene zin goed omgegaan met de opmerkingen en suggesties die zijn meegegeven, inclusief die van de provincie in de eerdere fase van het proces.

Doel IRP

De samenwerkende gemeenten in de regio U16 hebben het IRP opgesteld om ervoor te zorgen dat de inwoners van de regio Utrecht ook in de toekomst prettig kunnen leven. Hiervoor is het nodig om nu en in de toekomst de groei van de regio op een gezonde en duurzame wijze op te vangen. Daarvoor maken de gemeenten keuzes en maken ze afspraken hoe ze de regio zien in 2040 en hoe ze samenwerken om dat te bereiken. De gemeenten wordt in deze fase gevraagd in te stemmen met het IRP. Met de instemming van de 16 gemeenteraden ontstaat er lokaal commitment op de integrale regionale ontwikkelrichting tot 2040. Het IRP is ook een gezamenlijke basis voor gemeentelijke omgevingsvisies en uitwerkingen voor de komende jaren. En het IRP heeft een adaptief karakter. Hiermee is het een belangrijke schakel richting de uitvoering in verschillende allianties.

Totstandkoming IRP

Wat in het IRP staat is de uitkomst van een intensief en gezamenlijk proces van de 16 gemeenten in de regio U16. Met lokaal beleid en ambities als basis en met regionale keuzes hebben de gemeenten onder leiding van de regio U16 toegewerkt naar een optimale ontwikkeling van regio als geheel. De 16 gemeenten zijn in regionaal verband in een aantal stappen tot het IRP gekomen. Het gaat om de Ruimtelijk-Economische Koers uit 2017, de gezamenlijke uitgangspuntennotitie en het eerste beoordelingskader vorig jaar, de Contour REP met het aangescherpt Beoordelingskader en het concept IRP. Deze is via een statenbrief met u gedeeld (kenmerk 8224E9AE). Het concept IRP stond voor de gemeenteraden open voor zienswijzen. In bijlage 2 is het door de regio opgestelde 'overzicht zienswijzen raden op concept IRP – verwerking en verantwoording' opgenomen. Hiermee voldoen wij ook aan uw verzoek hierover bij de agendering van het concept IRP in uw commissie. Met de ingediende zienswijzen is door de gemeenteraden richting gegeven aan de inhoud van het IRP en aan vraagstukken die nog geadresseerd moeten worden. Nu rondt de regio het IRP af met besluitvorming in alle gemeenteraden. Vervolgens werken de gemeenten dit in regionaal verband uit naar een integraal ruimtelijk programma en uitvoeringsstrategie.

Inhoud IRP

Het IRP is een integraal ruimtelijke visie voor de regio Utrecht op het gebied van groen en landschap, wonen, werken, mobiliteit en energie. Niet alles kan zomaar, want de optelsom van de wensen is op veel plekken groter dan de ruimte die de regio heeft. De regio heeft daarom gezamenlijk keuzes gemaakt die altijd bijdragen aan het beter maken van het geheel en dat kan in de volgende fase van het programmeren worden geconcretiseerd. Door goed met elkaar af te stemmen wat de behoeftes zijn in de gemeenten, kunnen de gemeenten met het IRP een slimme verdeling maken van de ruimte. De gemeenten vormen hierin een eenheid als regio, maar altijd met oog voor de identiteit van de verschillende gemeenten om diversiteit te behouden.

Status IRP

Het IRP heeft op zichzelf geen wettelijke juridische status. De planologische verantwoordelijkheid ligt bij de gemeenten in de omgevingsvisies en omgevingsplannen. Het IRP vormt wel de gezamenlijke ontwikkelrichting van de 16 samenwerkende gemeenten, tot stand gekomen op basis van lokaal beleid en ambities en met regionale keuzes en integrale afwegingen. Het IRP is daarmee een belangrijke basis voor de gemeentelijke omgevingsvisies. De regio gaat ervan uit dat wanneer de raden met het IRP instemmen, er lokaal commitment ontstaat op de integrale regionale ruimtelijk opgave. Ze spreken daarbij met elkaar af dat de gemeentelijke omgevingsvisies en beleid en programma's zullen passen binnen dit integrale perspectief voor de regio en andersom. De samenwerkende gemeenten zien het IRP daarnaast als de basis voor samenwerking op inhoud en proces met andere partners, zoals rijk, provincie en waterschappen.

Participatie IRP

In de periode van totstandkoming van het IRP zijn er onder andere bijeenkomsten voor de gemeenteraden georganiseerd waarbij ook leden van uw Staten waren uitgenodigd. Daarnaast heeft er brede participatie plaats gevonden en gaat die plaatsvinden voor de uitvoering. Voor participatie met inwoners zijn gemeenten primair aan zet. Het door de regio opgestelde overzicht 'participatie Integraal Ruimtelijk Perspectief' treft u aan als bijlage 3.

Uitvoering IRP

Bij de vaststelling van het IRP kunnen de gemeenteraden moties en amendementen aannemen. Deze worden door de regio opgepakt en meegenomen bij de nadere uitwerking op programma, gebieds- en projectniveau in de volgende fase van de samenwerking, Integraal programmeren. Deze volgende fase is nodig, omdat het IRP een perspectief voor de lange termijn is en geen concreet plan. In de komende periode willen ze scherp krijgen hoe ze het IRP kunnen realiseren. Dit vergt volgens de regio enerzijds het werken in allianties aan de uitvoering en realisatie van integrale ruimtelijke opgaven voor de U16 regio en anderzijds een integraal regionaal programma om de regionale keuzes aan te scherpen, de randvoorwaarden op orde te brengen en de samenhang en integraliteit te bewaren in de uitvoering. De gemeenten zijn hierbij in de lead om de uitwerking en daarna de uitvoering van de onderdelen van het IRP waar te maken. Dit doen zij voor projecten en programma's binnen gemeenten en op complexere en/of gemeentegrens overstijgende ontwikkelingen in allianties.

Adaptief IRP

Ook nieuwe ontwikkelingen en afwegingen kunnen onderdeel van het perspectief worden middels een adaptief ontwikkelpad. De insteek van de regio is om het IRP periodiek te actualiseren en dit te consolideren via besluitvorming in de gemeenteraden. Zodat ontwikkelingen kunnen worden vastgelegd in gemeenteraden. De eerste actualisatie is voorzien na periode van twee jaar, er wordt onderzocht wat een passende ritmiek is voor de periode daarna.

Relatie met Omgevingsvisie provincie Utrecht (OpU)

Het IRP en de OpU hebben op hoofdlijnen dezelfde uitgangspunten. Beide visies zijn opgesteld om de balans tussen opgaven en kwaliteiten te bevorderen en gaan uit van concentreren en combineren van nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld rond knooppunten. Utrecht Nabij (Programma U Ned) is voor beide visies de basis, inclusief de benodigde schaa sprong voor openbaar vervoer. Ook de overall woningbouwambitie en de verstedelijkingsvolgorde, de nadruk op intensiveren van bedrijventerreinen, het belang van groen dat meegroeit (Groen Groeit Mee) en de positie die Rijnenburg inneemt in de visie zijn vergelijkbaar. Ook de beelden voor de grootste ontwikkellocatie, de A12 Zone zijn behoorlijk congruent. Het IRP en de OpU kennen ook accentverschillen. Zo zijn in het IRP keuzes voor locaties opgenomen die niet zonder meer mogelijk zijn vanuit beleid en regels uit de OpU en bijbehorende Interimverordening (PS 10 maart 2021). Ook wordt het begrip lokale vitaliteit verschillend geïnterpreteerd. Het IRP spreekt van 'bouwen voor eigen woningbehoefte en vitaliteit' voor iedere gemeente. In de OpU geven we aan dat we 'oog hebben voor lokale vitaliteit', maar dat niet alles kan.

Relatie met regionale programmeren wonen en werken (RP)

Bij RP wordt met gemeenten en regio's samengewerkt over de programmering en locatiekeuzes voor wonen en werken. Dit resulteert in regionale programma's wonen en werken voor de regio's U16, Foodvalley (Utrechtse gemeenten) en Amersfoort (Utrechtse gemeenten). De essentie van deze regionale programma's wordt opgenomen in het provinciale programma. Het Provinciaal Programma Wonen en werken is een uitwerking van de Omgevingsvisie. In de Omgevingsvisie staat beschreven dat we voor de keuze en voortgang van woon- en werklocaties van de 'regionale programmering' afspraken willen maken met gemeenten. Het eerste provinciale programma is op 5 oktober 2021 door GS vastgesteld. Voor RP is het goed dat het IRP overzicht biedt van de wensen in het gebied en inzicht geeft in de samenhang tussen verschillende onderwerpen (integrale afweging). Gemeenten kunnen het IRP gebruiken om regionaal afgestemde, concrete locaties in te brengen bij het opstellen van de volgende regionale programma's voor wonen en werken. Nieuwe uitleglocaties zullen door de provincie wel worden getoetst aan provinciale regels en beleid alvorens ze in het provinciaal programma kunnen worden opgenomen.

Relatie met beoordelingskader MIRT Onderzoek U Ned

Er is directe samenhang met het beoordelingskader voor het MIRT Onderzoek U Ned. Op 25 september 2019 hebben uw Staten ingestemd met dit beoordelingskader. De regio U16 hanteert in het IRP hetzelfde beoordelingskader. Wel heeft de regio in de stap tussen contour (de verkenning) en IRP enkele subdoelen aangepast op basis van reacties van gemeenten. De toetsing van het IRP aan het aangepaste beoordelingskader REP treft u aan als bijlage 4 bij deze statenbrief. Het doel van deze beoordeling voor de regio is om inzicht te krijgen in hoeverre het perspectief voldoet aan de kwaliteiten die de samenwerkende gemeenten in de regio Utrecht voorstaan. Het is een instrument dat de regio helpt om inzichten te verschaffen en de besluitvorming en daarop volgende uitvoering te ondersteunen. De toets laat in zijn algemeenheid een positief beeld zien en vraagt op onderdelen om nadere uitwerking en concretisering.

Relatie met Utrecht Nabij

In het programma U Ned werken Rijk en regio (U10/U16 en provincie) aan de groeiopgaven in Utrecht. Eind 2020 is het Ontwikkelperspectief 'Utrecht Nabij' vastgesteld, waarin de samenwerkende partijen een toekomstbeeld schetsen voor de metropoolregio Utrecht op het gebied van wonen, werken, leefbaarheid en bereikbaarheid. Het rapport en de belangrijkste conclusies zijn met u gedeeld op 27 november 2020 (kenmerk 821BADCE). De zeven principes voor verstedelijking in Utrecht Nabij zijn verwerkt in de eigen visies en beleidskaders van de samenwerkende partijen. Zo is het Ontwikkelperspectief Utrecht Nabij verwerkt in de Omgevingsvisie provincie Utrecht en is het als basis meegenomen bij de opstelling van het IRP.

Relatie met RES regio U16

De Regionale Energie Strategie 1.0 (RES) is opgesteld door de U16-regiogemeenten met de Provincie Utrecht en de Waterschappen. Dit is een verplichting vanuit het Nationale Klimaatakkoord. In deze strategie staat hoe en waar de regio grootschalig duurzame energie gaat opwekken en welke duurzame warmtebronnen in beeld zijn. Een groot aantal raden vraagt in hun zienswijze aandacht voor het ontbreken van het thema energie in de integrale afwegingen. Om recht te doen aan de zienswijzen en om het IRP inhoudelijk sterker te maken is de RES 1.0, inclusief de zoekgebieden, opgenomen in het IRP. Daarbij is volledig aangesloten bij de RES 1.0 door:

- Het opnemen van de kaart met zoekgebieden;
- Het illustreren van de orde van grootte van de ruimte die binnen de zoekgebieden nodig is;
- Het aanpassen van teksten in de redeneerlijn en thematische uitwerking over energie.

In de analyse in het IRP van de zoekgebieden in de RES blijkt dat er geen harde botsingen plaats vinden tussen de zoekgebieden en andere thema's in het IRP. Wel ligt er een grote opgave voor het samen laten oplopen van energieopwekking en groen en landschap.

Vervolgprocedure/ voortgang

Het IRP wordt met de nu lopende besluitvorming bij de gemeenten definitief gemaakt. In de volgende fase gaat de regio onder andere integraal programmeren. Dit heeft samenhang met Regionaal Programmeren Wonen en Werken. Hierover worden uw Staten regelmatig geïnformeerd. Het IRP heeft daarnaast samenhang met de inzet en betrokkenheid van de regio in het Programma U Ned. U wordt regelmatig geïnformeerd over de voortgang hiervan. Aparte informatie over het IRP zelf ligt de komende periode daarmee niet voor de hand. Zodra het IRP weer tot nieuwe besluitvorming komt, zullen wij u de betreffende documenten weer ter informatie toesturen.

Bijlagen

- Bijlage 1: Integraal Ruimtelijk Perspectief
- Bijlage 2: Overzicht zienswijzen raden op concept IRP – verwerking en verantwoording
- Bijlage 3: Participatie Integraal Ruimtelijk Perspectief
- Bijlage 4: Toetsing IRP aan Aangepast beoordelingskader REP

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen